

ФІЗИЧНА ОСВІТА І СПОРТ

УДК 378.796.613

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15716878>

Аксіологічний підхід у формуванні фізичної культури здобувачів вищої освіти

Адєєва Ольга Вікторівна

кандидат педагогічних наук, завідувачка кафедри фізичного виховання та спорту, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 65000, м. Одеса, вул. Всеволода Змієнка 2, Україна, oadeeva1909@gmail.com,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8146-017X>

Соколов Володимир Іванович

викладач кафедри фізичного виховання та спорту, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 65000, м. Одеса, вул. Всеволода Змієнка 2, Україна, sokol01011973@gmail.com,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-1578-9873>

Чебан Віталій Федорович

старший викладач кафедри фізичного виховання та спорту, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 65000, м. Одеса, вул. Всеволода Змієнка 2, Україна, Vitalik.cheban16@meta.ua,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-1153-9075>

Єфімов Григорій Олександрович

старший викладач кафедри фізичного виховання та спорту, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 65000, м. Одеса,
вул. Всеволода Змієнка 2, Україна, grisha_ef@ukr.net,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-7165-5397>

Прийнято: 31.05.2025 | Опубліковано: 19.06.2025

***Анотація.** Актуальність проблеми формування особистісної фізичної культури здобувача вищої освіти, як прояву гармонійної особистості, готової до високоякісної праці за обраним фахом зумовлена вимогами сьогодення: демографічна криза, погіршення стану фізичного та психічного здоров'я населення країни, негативний вплив російської агресії. **Мета** дослідження полягає в обґрунтуванні аксіологічного підходу як вагомого теоретико-методологічного підґрунтя для ефективного формування особистісної фізичної культури здобувача вищої освіти. В процесі наукового дослідження використовувались загальнонаукові **методи** пізнання, зокрема аналіз, синтез, узагальнення та систематизація теоретичних положень, педагогічне спостереження. **За результатами дослідження** було визначено основні характеристики особистої фізичної культури здобувача вищої освіти та її компоненти (імперативно-когнітивний, операційно-діяльнісний та ціннісно-орієнтаційний компоненти), схарактеризована показники у яких вони виявляються. Встановлено, що фізичне виховання як навчальний предмет та педагогічна система є основним засобом формування особистісної фізичної культури здобувача вищої освіти. **Висновки** дослідження підкреслюють, що реалізація аксіологічного підходу сприяє підготовки здобувача вищої освіти, як носія цінностей фізичної культури задля успішної*

самореалізації у професійній, особистій життєдіяльності, повноцінного існування в довкіллі та світі.

Ключові слова: цінність, ціннісні орієнтації, фізична культура, особистісна фізична культура, фізичне виховання, фізична активність.

Axiological approach in the formation of personal physical culture of higher education students

Adieieva Olha Viktorivna

candidate of pedagogical sciences, associate professor, head of the Department of Physical Education and Sports, Odesa National University named after I.I. Mechnikova, 65000, Odesa, str. Vsevoioda Zmiiienka, 2, Ukraine, oadeeva1909@gmail.com,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8146-017X>

Sokolov Volodymyr Ivanovich

teacher of the Department of Physical Education and Sports, Odesa National University named after I.I. Mechnikova, 65000, Odesa, str. Vsevoioda Zmiiienka, 2, Ukraine, sokol01011973@gmail.com,

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-1578-9873>

Cheban Vitalii Fedorovich

senior lecturer of the Department of Physical Education and Sports, Odesa National University named after I.I. Mechnikova, 65000, Odesa, str. Vsevoioda Zmiiienka, 2, Ukraine, Vitalik.cheban16@meta.ua,

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-1153-9075>

Yefimov Grigoriy Alexandrovich

senior lecturer of the Department of Physical Education and Sports, Odesa National University named after I.I. Mechnikova, 65000, Odesa, str. Vsevoida Zmiiienka, 2, Ukraine, grisha_ef@ukr.net,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-7165-5397>

***Abstract.** The relevance of the formation of personal physical culture among higher education students, as a manifestation of a harmonious personality prepared for high-quality professional activity within their chosen field, is determined by contemporary societal challenges: demographic crisis, deterioration of the physical and mental health of the country's population, and the negative consequences of russian aggression. **The purpose** of this study is to substantiate the axiological approach as a key theoretical and methodological foundation for the effective formation of higher education students' personal physical culture. The research employed general scientific **methods** of cognition, including analysis, synthesis, generalization, and systematization of theoretical concepts, as well as pedagogical observation. Based on the **research results**, the essential characteristics of personal physical culture in higher education students and its components — imperative-cognitive, operational-activity, and value-orientation — were identified, along with specific indicators by which each component is manifested. It was established that physical education, both as an academic discipline and as a pedagogical system, serves as the primary means of forming students' personal physical culture. The study **concludes** that the implementation of an axiological approach fosters the development of higher education students as bearers of the values of physical culture, thereby enabling their successful self-realization in professional and personal spheres, as well as their full and active participation in both social and global contexts.*

Keywords: value, value orientations, axiological approach, physical culture, personal physical culture, physical education, physical activity.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку українського суспільства, пов'язаний з негативним впливом російської агресії, демографічною кризою, погіршенням стану фізичного та психічного здоров'я населення країни, спонукає на пошук ефективних способів і засобів відновлення, збереження і зміцнення здоров'я нації.

Вимоги сучасності призвели до переосмислення функції та ролі фізичної культури в освітньому просторі вищого навчального закладу. Фізична культура як складова загальної культури, є важливим чинником фізичного вдосконалення, збереження фізичного та психічного здоров'я, формування здорового способу життя, профілактики захворювань, створення умов для всебічного гармонійного та професійного розвитку особистості здобувача вищої освіти.

Успішне вирішення складних завдань, що сьогодні постали перед нашою країною потребує від майбутніх фахівців не тільки високої професійної підготовки, але й належного рівня культури, зокрема фізичної.

Однак, практика свідчить, що руховий режим студентської молоді в умовах воєнного стану та змішаної форми навчання характеризується відносною гіподинамією, яка призводить до зниження рівня здоров'я, фізичної підготовки, фізичної працездатності, послаблення захисних сил організму здобувача вищої освіти [1].

З кожним роком зменшується кількість студентів, що віднесені до основної медичної групи, рівень фізичної підготовки та фізичного здоров'я здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання постійно знижується внаслідок низької рухової активності, інтенсифікації навчального процесу та значного емоційного навантаження,

Отже, сьогодні актуальність проблеми формування особистісної фізичної культури здобувача вищої освіти, як прояву гармонійної особистості, що дбає про власне здоров'я, підтримує здоровий спосіб життя та оптимальний рівень фізичної активності не викликає сумніву. Тільки фізично досконала особистість здатна підняти економіку країни до належного рівня, визначити основні напрями післявоєнного соціально-економічного відновлення та прогресу держави

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останнє десятиріччя з'явився широкий спектр наукових досліджень, важливе місце в яких посідають проблеми розвитку фізичної культури в нашому суспільстві та її формування на особистісному рівні.

Так, О. Захарова, Т. Мотузенко та В. Махно вивчаючи у своїх дослідженнях фізичну культуру особистості, визначають її як одну з характеристик загальної культури людини, яка має власні специфічні ознаки та компоненти. До компонентів фізичної культури особистості вони відносять: когнітивний, емоційно-ціннісний та поведінково-діяльнісний компоненти. Цінним доробком науковців є обґрунтування критеріїв та показників вихованості фізичної культури особистості [2].

О. Потужній та М. Шульга у своєму дослідженні проаналізувавши чинники, що впливають на стан індивідуальної фізичної культури учнівської молоді доходять висновку, що освітнє середовище школи має найбільш вагомий вплив на формування індивідуальної фізичної культури учня. Індивідуальну фізичну культуру учня вони характеризують його поведінкою, способом життя, вчинками і діями, щодо фізкультурно-оздоровчої діяльності і доводять, що підвищення мотивації до занять з фізичного виховання має суттєвий вплив на розвиток індивідуальної фізичної культури учнівської молоді [3].

Дослідженню індивідуальної фізичної культури школярів також присвячена робота Т. Круцевич О. Марченко та М. Дедух, вони аналізують сучасні підходи до означеної проблеми та визначають методологічні основи формування індивідуальної фізичної культури учнів основної школи. Слід зазначити, що найбільш вагомим фактором у формуванні фізичної культури школярів дослідниці визначають зовнішнє середовище, яке на їхню думку має суттєвий вплив на мотивацію та інтересі до занять спортом у школярів старших класів [4].

З позицій аксіологічного підходу формування індивідуальної фізичної культури учнів старших класів досліджують О. Марченко та О. Ростов, вчені вважають, що зовнішнє середовище має суттєвий вплив на формування цінностей індивідуальної фізичної культури. На їхню думку, обов'язковою умовою ефективного формування цінностей індивідуальної фізичної культури учня є освітнє середовище, яке стимулює його активність, розвиває відповідальність за власне здоров'я та сприяє формуванню позитивного ставлення до фізичної активності [5].

Дослідженню особливостей формування фізичної культури особистості майбутніх учителів фізичної культури, як складової їхньої професійної освіти, визначенню її структури та функцій присвячено дослідження С. Денісовець, О. Квак [6].

Як феномен розвитку соціокультурної компетентності майбутнього вчителя фізичного виховання розглядає фізичну культура у своєму дослідженні І. Іваній [7].

Вплив позааудиторної спортивно-масової роботи на формування фізичної культури студентів вищих навчальних закладів досліджено у роботах Н. Довгань [8], О. Онопрієнко [9]. Вчені доводять, що саме в процесі позааудиторної роботи та спортивно-масових заходів найбільш ефективно формуються основні компоненти фізичної культури майбутнього фахівця

Формуванню ціннісних орієнтацій на фізичну культуру та здоров'я, в процесі фізичного виховання, у майбутніх учителів не фізкультурного профілю присвячено дослідження М. Маєвського [10]. Високій рівень фізичної культури особистості майбутнього вчителя науковець визначає, як мету та результат ефективно побудованої у закладах вищої освіти системи фізичного виховання.

Слід зазначити, що більшість досліджень з означеної проблематики зосереджено на формуванні особистісної фізичної культури майбутніх викладачів фізичного виховання або учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість наукових праць, присвячених питанням формування особистісної фізичної культури, узагальнення та систематизація існуючих результатів досліджень з даної проблеми свідчить, що питання дослідження теоретико-філософських засад формування фізичної культури особистості здобувачів вищої освіти не педагогічних спеціальностей залишається малодослідженим.

У цій статті розглянуто феномен особистісної фізичної культури здобувачів вищої освіти, визначено її ознаки та складові. Обґрунтовано аксіологічний підхід як вагоме теоретико-методологічне підґрунтя для ефективного формування фізичної культури особистості здобувача вищої освіти, проявом якої є оптимальна рухова активність, ціннісне ставлення до власного здоров'я, дотримання норм здорового способу життя.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз аксіологічного підходу в формуванні особистісної фізичної культури здобувача вищої освіти, обґрунтування його значущості для ефективного вихованні ціннісного ставлення до власного здоров'я, підтримки оптимального рівня рухової активності, норм здорового способу життя.

Відповідно до мети сформульовані такі завдання дослідження:

1. Визначити основні характеристики особистої фізичної культури здобувача вищої освіти та її компоненти;

2. Дослідити аксіологічний підхід як вагоме теоретико-філософське підґрунтя для розробки ефективної моделі формування фізичної культури особистості здобувача вищої освіти.

Актуальність цього напрямку зумовлена значною потребою у підготовці здорових всебічно розвинених фахівців, здатних до високоякісної праці за обраним фахом.

Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення та систематизація теоретичних положень, педагогічне спостереження.

Виклад основного матеріалу дослідження. У теорії фізичної культури розрізняють поняття «фізична культура суспільства» і «фізична культура людини» (фізична культура особистості або особиста фізична культура).

Фізичну культуру суспільства це – частина його загальної культури, сукупність спеціальних духовних та матеріальних цінностей, способів їх виробництва та використання з метою оздоровлення людей і розвитку їх фізичних здібностей.

Група суспільних цінностей фізичної культури – це все те, що накопичено соціумом для фізичного вдосконалення людини, організації здоров'язберігаючого середовища (форми і засоби формування престижності фізичної культури у соціумі; різновиди фізичних вправ і вправління, які відображають специфіку реалізації рухових дій; методики профілактики захворювань, реабілітації здоров'я, оздоровлення; досвід організації фізичної активності). Ця група цінностей визначає, в значній мірі, форми організації навчання фізичної культури.

Слід зазначити, що людина як суб'єкт не лише споживає ці цінності, а й може їх засвоїти або не засвоїти, і через свою діяльність створити нові

цінності, значущі особисто для неї: поліпшити своє здоров'я, зміцнити м'язи, вдосконалити фігуру тощо.

Впливаючи на фізичну природу особистості, фізична культура суспільства сприяє розвитку його життєвих сил і загальної дієздатності, що в свою чергу, сприяє вдосконаленню духовних можливостей і призводить до всебічного і гармонійного розвитку.

Сучасне бачення феномена «фізична культура особистості» має дуже широкий спектр тлумачення з позиції її змісту, структури, функцій та прояву.

Так, фізичну культуру особистості як сферу діяльності, що характеризується багатовекторністю у випадку потенційних можливостей для саморозвитку та самовдосконалення майбутнього фахівця розглядають у своїх дослідженнях Т. Денисовець та О. Квак [11].

Як сферу діяльності яка має великий потенціал для підтримки здорового способу життя та психологічної стійкості характеризують фізичну культуру Т. Харчук, М. Буренко та Х. Шавель [12, с. 137].

В. Востриков цей феномен пов'язує із діяльністю особистості, спрямованою на фізичне вдосконалення у єдності інтелектуального, соціально-психологічного, рухового та оздоровчого компонентів [13].

Ґрунтуючись на аналізі наукової літератури, ми погоджуємось з О. Мордик та М. Радченко [14, с. 162] і визначаємо особистісну фізичну культуру як інтегральне утворення, певний спосіб діяльності і поведінки особистості, що сприяє її самореалізації в розвитку духовних і фізичних здібностей (сил) за допомогою фізкультурної діяльності у зв'язку з освоєнням, створенням а за необхідності – відновленням цінностей у сфері фізкультурного вдосконалення людини, що проявляється у формуванні її специфічних видів та мають для особистості цінний характер при актуалізації в життєдіяльності.

Слід зазначити, що незважаючи на різні підходи до вивчення фізичної культури особистості (особистісної фізичної культури), ключовим інструментом її формування більшість науковців визначають процес фізичного виховання [10, 15].

Відомо, що фізичне виховання - система педагогічних заходів спрямованих на фізичний розвиток особистості, функціональне вдосконалення його організму, навчання основним життєво важливим руховим навичкам та вмінням.

У вищому навчальному закладі фізичне виховання є засобом формування всебічно розвиненої особистості, оптимізації фізичного стану здобувачів вищої освіти, зміцнення та підтримки стану їхнього здоров'я.

Структура фізичного виховання у ЗВО включає три відносно самостійних блоки: фізичне виховання, яке здійснюється на навчальних заняттях та під час самостійної роботи студентів (СРС); студентський спорт – спортивно-тренувальні заняття в секціях; позааудиторні масові оздоровчі, фізкультурні, спортивні заходи та свята.

Якість організації фізичної активності, систематичність, спрямованість на здоров'язбереження, адекватність статті здобувача вищої освіти, його віку, рівню фізичної підготовленості є головними ознаками якісної системи фізичного виховання у ЗВО. У контексті нашого дослідження, до вище визначених ознак якісної системи фізичного виховання ми додаємо формування у майбутнього фахівця усвідомлення цінностей фізичної культури, їхнього впливу на власне життя, на суспільство.

Аналіз науково-педагогічної літератури дає нам можливість визначити, що до основних матеріальних цінностей фізичної культури особистості відносяться: необхідний об'єм рухових умінь і навичок, оптимальний рівень розвитку основних фізичних і соціальних якостей, функціональних можливостей різних органів і систем організму.

Сукупність спеціальних знань в області усестороннього фізичного та духовного розвитку, відповідно ми відносимо до нематеріальних цінностей фізичної культури особистості.

Виходячи з вищезазначеного, формування особистісної фізичної культура здобувача вищої освіти ми розглядаємо як процес опанування знаннями, уміннями та навичками фізкультурно-оздоровчої діяльності в широкому розумінні, який пов'язаний з усвідомлення цінностей фізичної культури та таких її понять як оптимальна рухова активність, здоров'я, здоровий спосіб життя тощо.

Отже, як носій фізичної культури здобувач вищої освіти повинен володіти уміннями й навичками для вирішення особисто значущих завдань щодо покращення власного здоров'я та фізичного вдосконалення; організаційно-методичними вміннями щодо побудови самостійних занять фізкультурно-оздоровчого спрямування; володіти певним обсягом знань з організації оптимальної рухової активності, підтримки здорового способу життя, фізіології і психології спорту, гігієни тощо.

На нашу думку, особистісну фізичну культуру необхідно розглядати, як фундаментальну цінність особистості, так як її наявність забезпечує соціально-біологічний життєдіяльнісний потенціал особистості, створює передумови для її гармонійного розвитку, забезпечує високий рівень працездатності, фізичної та соціальної активності.

Відомо, що рівень фізичної культури особистості визначається характером, структурою та спрямованістю мотивацій людини до фізичної активності та підтримання навичок здорового способу життя.

Отже, фізична активність, яку здійснює здобувач вищої освіти, безпосередньо пов'язана з його мотивацією, рівнем фізкультурної освіченості та обсягом накопиченого досвіду.

Виходячи із сутності основних характеристик феномену, що ми досліджуємо, та враховуючи, що процес формування особистісної фізичної культури забезпечується набуттям базових знань, умінь, навичок і практичного досвіду в фізкультурно-оздоровчій діяльності, складовими фізичної культури здобувача вищої освіти ми визначаємо:

- імперативно-когнітивний компонент, що обіймає систему знань щодо норм фізкультурно-оздоровчої діяльності;

- операційно-діяльнісний компонент, що передбачає систему дій, спрямованих на фізичне вдосконалення;

- ціннісно-орієнтаційний компонент як система моральних орієнтирів, настанов і мотивів, що визначають спрямованість дій здобувача вищої освіти на засвоєння цінностей фізичної культури, поліпшення фізіологічної природи, покращення рівня фізичного здоров'я та фізичних кондицій особистості.

Імперативно-когнітивний компонент фізичної культури здобувача вищої освіти виявляються у таких показниках, як – то:

- обізнаність щодо видів рухової активності, засобів та методів її організації;

- обізнаність щодо впливу рухової активності на стан фізичної підготовки, здоров'я, ефективність навчальної діяльності;

- обізнаність щодо методів самоконтролю та контролю під час виконання фізичних вправ різноманітної спрямованості.

Операційно-діяльнісний компонент виявляє себе в таких показниках:

- організаційно-методичні вміння щодо побудови самостійних занять фізкультурно-оздоровчого спрямування;

- вміння контролювати свій стан в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

- вміння щодо ведення здорового способу життя.

Ціннісно-орієнтаційний виявляє себе в таких показниках:

- фізкультурно-оздоровча спрямованість діяльності та поведінки;
- ставлення до здоров'я як цінності;
- ставлення до здорового способу життя та дотримання оптимального рухового режиму як життєвої моральної норми.

Розкриття сутності поняття особистісна фізична культура, визначення її структурних компонентів та їх показників дозволяє перейти до вирішення наступного завдання, пов'язаного з обґрунтуванням аксіологічного підходу як методологічної бази для ефективного формування особистісної фізичної культури здобувача вищої освіти.

Значні перетворення й переосмислення процесів в освіті, соціумі у суспільстві на сучасному етапі його розвитку, спонукають до пошуку об'єктивних методологічних основ, у якості яких у дослідженні формування фізичної культури особистості здобувача вищої освіти ми розглядаємо аксіологічний підхід.

Ціннісний напрямок освіти передбачає, перш за все, свідоме сприйняття й засвоєння всіма учасниками освітнього процесу комплексу відповідних знань, формування позитивних відносин до морально-етичних феноменів, прояв результатів цієї роботи в моральних якостях і поведінці, а також набуття ціннісних орієнтирів і ключових життєвих компетентностей.

Аксіологічний підхід визначає кожного учасника освітнього процесу активним ціннісно-мотивованим суб'єктом діяльності; спрямовує педагогічну діяльність на гуманістичний розвиток особистості; орієнтує процес навчання та виховання на формування системи загальнолюдських, національних, громадянських, особистісних та інших цінностей, що визначають ставлення підростаючого покоління до світу, своєї діяльності та до самих себе [16].

Обґрунтовуючи доцільність реалізації аксіологічного підходу в формуванні особистісної фізичної культури здобувача вищої освіти ми

виходимо з того, що саме цінності регулюють соціальну поведінку особистості в побуті, в навчанні, в фізкультурній діяльності.

У психолого-педагогічних дослідженнях науковцями доведено, що онтогенез ціннісних орієнтацій індивіда є складним і тривалим процесом, який розпочинається з моменту народження та тісно пов'язаний з процесом соціалізації. Соціокультурне середовище виступає детермінантним фактором формування та трансформації ціннісних систем особистості [17, 18].

Цінності, що формуються у навчальній, фізкультурно-оздоровчої діяльності та спорті, тісно пов'язані як з особистими ціннісними орієнтаціями майбутнього фахівця, так і з навколишнім середовищем - соціумом.

Для здобувача вищої освіти освітнє середовище університету, де він проводить більшу частку свого часу, є саме тим соціумом, де формуються та розвиваються його ціннісні орієнтації.

Педагогічний аспект проблеми ціннісних орієнтації полягає в тому, щоб широкий спектр об'єктивних цінностей особистості здобувача вищої освіти зробити предметом усвідомлення і переживання, що є однією з умов становлення особистості майбутнього фахівця.

Аксіологічний підхід у сфері фізичного виховання та спорту дозволяє розглядати фізичне виховання як соціально-педагогічний феномен, що характеризується універсальністю і фундаментальністю цінностей, єдністю цілей і засобів, пріоритетом поєднання оптимальної рухової активності з вимогами здорового способу життя, спрямованістю на формування фізичної культури особистості.

Отже, упровадження аксіологічного підходу в процес формування особистісної фізичної культури передбачає людиноцентризм системи фізичного виховання у закладах вищої освіти як одну з головних умов виявлення гуманістичної сутності освіти, коли саме майбутній фахівець стає суб'єктом творчої, пізнавальної та фізкультурно-оздоровчої діяльності.

З цією метою важливим є створення такої взаємодії між здобувачем вищої освіти та викладачем фізичного виховання, коли об'єктивні цінності фізичної культури майбутнього фахівця, стають суб'єктивно значимими, стійкими життєвими орієнтирами, його ціннісними орієнтаціями.

Викладач повинен зосереджуватися не на показниках фізичного розвитку, що характеризуються результатами контрольних випробувань з бігу, стрибків та інше, уміннях виконувати певні рухові дії відповідно до визначених стандартів, а на особистості здобувача вищої освіти, стану його здоров'я, цінностях, мотивах, інтересах.

Ефективна модель формування особистісної фізичної культури здобувача вищої освіти має враховувати потреби сучасного суспільства у висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівцях зі стійкими орієнтирами, ціннісним ставленням до фізкультурно-оздоровчої діяльності, до власного здоров'я та здоров'я оточуючих.

Акцент на розвиток аксіологічного фізкультурно-оздоровчого мислення ставить завдання враховувати зв'язок між цінностями та світоглядом здобувача вищої освіти, його життєвою позицією, системою пріоритетів і тими професійними компетентностями, що мають бути сформовані в процесі навчання.

Пріоритетність ціннісного підходу в освітньому процесі висуває ставлення до здоров'я як суспільної та особистої цінності на перший план.

Саме тому аксіологічний підхід слід розглядати як основне методологічне підґрунтя формування особистісної фізичної культури майбутніх фахівців різного профілю.

Висновки. Таким чином, на основі проведеного аналізу ми дійшли висновку, що фізична культура як складова загальної культури є сукупністю спеціальних духовних та матеріальних цінностей, і формування цих цінностей

на особистісному рівні безпосередньо пов'язано з упровадженням аксіологічного підходу.

Реалізація означеного підходу спрямована на підготовку здобувача вищої освіти, майбутнього фахівця, як носія цінностей фізичної культури задля успішної самореалізації у професійній, особистій життєдіяльності, повноцінного існування в довіллі та світі.

Подальші дослідження мають бути зосереджені на розробці та впровадження нові моделі фізичного виховання здобувачів вищої освіти, заснованої на врахуванні принципів аксіологічного підходу, спрямованої на формування у майбутніх фахівців ціннісного ставлення до фізкультурно-оздоровчої діяльності, до здоров'я як суспільної та особистої цінності.

Список використаних джерел

1. Адєєва О. В., Соколов В. І., Єфімов Г. О., Чебан В. Ф. Рухова активність студентів університету в умовах воєнного стану як соціально педагогічна проблема. *Computer-integrated technologies of automation of technological processes: proceeding X intern. scien. and pract. conf.*, (Hamburg, Germany nov. 05 – 08, 2024). Hamburg, 2024. P. 224-228.
2. Захарова О. В., Мотузенко Т. Є., Махно В. В. Формування особистої фізичної культури у процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки*. 2023. Кропивницький, Вип. 211. С. 135-145.
3. Потужній О. В., Шульга М. П. Теоретичні аспекти формування індивідуальної фізичної культури учнівської молоді. *Молодий вчений*. 2018. № 4(2). С.74-76.
4. Круцевіч Т. Ю., Марченко О. Ю., Дедух М. О. Сучасні підходи до формування індивідуальної фізичної культури учнівської молоді в процесі

фізичного виховання. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. Київ, 2021. № 2. С. 66 -75.

5. Марченко О. Ю., Ростов О. Ю. Ціннісні орієнтації як чинник формування індивідуальної фізичної культури школярів. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. Київ, 2024. Вип. 12 (185). С. 116-122.

6. Денисовець Т. М., Квак О. В. Організація підготовки вчителя фізичної до формування здорового способу життя школярів засобами фізичної культури. *Педагогічні науки*. 2021. № 78. С. 126-130. <https://pednauki.pnpri.edu.ua/article/view/249849/247434>

7. Іваній І. В. Фізична культура як феномен розвитку соціокультурної компетентності майбутнього вчителя фізичного виховання. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2014. № 4. С. 13-17.

8. Довгань Н. Ю. Оцінка ефективності системи виховання фізичної культури студентів вищих навчальних закладів у процесі позааудиторної спортивно-масової роботи. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. Херсон, 2017. Вип. LXXVI. Том 2. С.18-25.

9. Онопрієнко О. В., Онопрієнко О.М. Формування фізичної культури студентів у позааудиторній роботі. *Молодий вчений*. 2020. № 2(78). С. 247-249.

10. Маєвський М. Формування фізичної культури особистості як головна мета фізичного виховання студентської молоді. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. Умань, 2019. Вип. 2. С. 62-68.

11. Денисовець Т. М., Квак О. В. Значення фізичної культури у формуванні здорового способу життя студентів у закладах вищої освіти.

Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Київ, 2020. № 2(122). С. 51-55.

12. Харчук Т. В., Буренко М. С., Шавель Х. Є. Фізична культура як чинник формування здорового способу життя особистості в умовах змін воєнно-політичної ситуації в Україні. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Київ, 2023. № 10(170). С. 137-141.

13. Востриков В. А. Цінності соціуму і фізичної культури як феномени становлення особистості. *Науковий огляд*. 2016. № 2. С. 31-41.

14. Мордик О. А., Радченко М. А. Формування фізичної культури особи як педагогічна проблема. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : збірник наукових праць*. № 4 (20), 2012. С.160-165.
URL: <https://sport.vnu.edu.ua/index.php/sport/article/view/603/567>

15. Мицкан Т. С., Проць Т. А., Мацоло Н. П. Роль фізичного виховання у підготовці здобувачів вищої освіти до професійного життя в Україні: перспективи та виклики. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. № 15. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14924176>

16. Васильєва Д. В. Методологічні засади реалізації аксіологічного підходу до навчання математики в школі. *Український педагогічний журнал*. 2016. № 2. С. 42 – 49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2016_2_8

17. Круцевич Т.Ю, Марченко О.Ю. Моделі ціннісних орієнтацій у поведінкових характеристиках особистості школярів різних вікових груп. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2018. № 2. С. 57-64.
<http://infiz.dp.ua/miscdocuments/2018-02/2018-02-00.pdf>

18. Антонова Н. О. Ціннісні орієнтації у системі особистісних якостей студентів вищого педагогічного навчального закладу: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. Київ, 2003. 16 с.